

Podravje • Ob opozarjanju na pomen čebel ne smemo pozabiti na divje opraskevalce

Najučinkovitejša sta čmrlj in čebela samotarka

Vsi opraskevalci so ogroženi zaradi pomanjkanja hrane, bolezni in pesticidov, divjim opraskevalcem, ki opraskejo več kot polovico narave, pa poleg tega primanjkuje še gnezdišč, zato so ranljivejši.

Ozaveščanje o pomenu opraskevanja za pridelavo hrane je v zadnjem času intenzivno in pozitivno, k čemur so veliko pripomogle tudi aktivnosti Slovenije, zaradi katerih smo dobili svetovni dan čebel. Ko torej govorimo o opraskevanju, imamo praviloma v mislih čebelo, natančneje medonosno oziroma kranjsko čebelo, pri tem pa pozablamo na prav tako pomembne divje opraskevalce, ki živijo prosto v naravi in so pri svojem delu učinkovitejši od medonosne čebele, a obenem veliko bolj ogroženi in zapostavljeni.

In kateri pravzaprav so divji opraskevalci? Na ptujskem kmetijsko-gozdarskem zavodu pravijo, da so to predvsem divje čebele, kamor spadajo čmrlji in čebele samotarke, da pa uspešno opraskeujejo tudi muhe trepetavke, metulji, nekateri hrošči in celo ose. Zaradi sprememb v okolju število in pestrost divjih opraskevalcev upadajo, opozarjajo, zato sta posledično ogrožena stabilna pridelava hrane in prehranska varnost. V Sloveniji imamo sicer še vedno razmeroma veliko divjih opraskevalcev, a je ta potencial slabo izkoriščen, zato ga počasi izgubljam.

Čmrlj tudi štirikrat hitrejši

Kot rečeno, sta najpomembnejša divja opraskevalca čmrlj in čebela samotarka. »Čmrlj je po načinu življenja bolj podoben medonosni čebeli, saj prav tako živi v družinah z matico in delavkami, le da so te družine precej manjše. Dejaven je tudi pri nizkih temperaturah, dež-

ju in vetru, kar je v obdobju cvetenja sadnega drevja pogosto, to pa pomeni, da je lahko čmrlj v slabem vremenu sploh edini opraskevalec. Ker je zelo hiter, obišče do štirikrat več cvetov kot medonosna čebela in naenkrat prenese tudi dvakrat več cvetnega prahu. Za oprasitev enega jagodnega cveta, na primer, mora medonosna čebela opraviti 15 letov, čmrlj pa samo pet. Čmrlj se na cvetu povprečno zadržuje 2,3, čebela pa 5,5 sekunde,« ponazarja dr. Danilo Bevk z Nacionalnega inštituta za biologijo, ki je avtor večine naših raziskav in publikacij in temo divjih opraskevalcev. »Za čebelo samotarko pa je značilno, da povsem sama poskrbi za svoj zarod, poleg tega pa je izjemno učinkovita, saj lahko opravi delo kar stotih kranjskih čebel.«

Raziskave so pokazale, da divji opraskevalci v kmetijstvu opraskejo vsaj polovico, v naravi pa še več, zato jih je treba nujno ohraniti in jim nuditi pogoje za življenje, kajti v ustreznem okolju se bodo opraskevalci naselili sami in ne bodo zahtevali posebne skrbi. Dr. Bevk pravi, da bomo njihovo število najlažje povečali tako, da jim bomo zagotovili dovolj hrane in mest za gnezdenje, in sicer tako, da bomo sadili rastline, na katerih nabirajo cvetni prah in medicino, pa tudi z redkejšo košnjo travnikov.

Poskrbimo za medovite rastline

Prav pridejo tudi posebne gnezdišnice, še posebej pa je pomembno, da zmanjšamo uporabo pesticidov. Ti so bolj nevarni

za čmrlje kot čebele, kajti kmetje škropijo zgodaj zjutraj in pozno zvečer, ko čebela ni dejavna, kar je dobro le zanjo, za čmrlja pa manj, saj je aktiven tudi zjutraj in zvečer. Vsi opraskevalci, tako medonosna čebela kot divji opraskevalci, so ogroženi zaradi pomanjkanja hrane, bolezni in pesticidov, divjim pa poleg tega primanjkuje še gnezdišč, zato so ranljivejši. Potrebujemo torej monitoring divjih čebel in strategijo varovanja za izboljšanje razmer za divje opraskevalce, opozarja dr. Bevk.

Prehranske razmere lahko izboljšajo cvetoči travniki, ki jih kmetje čim kasneje pokosijo, in medovite rastline. Da je v Sloveniji ozaveščenost o pomenu medonosnih čebel na zavidljivi ravni, je dobro, pravi čebelar Robert Bali iz Čebelarstva Pislak Bali v Apačah, vendar samo zavedanje o tem še ni dovolj. Če se namreč s čebelarstvom ukvarja kdorkoli, lahko zaradi premalo znanja povzroči več težav kot koristi, predvsem bolezni. »Kdor želi nekaj prispevati k ohranjanju zdravega okolja za opraskevalce, ne glede na to, ali ima v mislih medonosno čebelo ali divje opraskevalce, naj na svoji posesti poskrbi za medovite rastline; narava in z njo prehranski cikel mu bosta hvaležna.«

Senka Dreu

V Sloveniji več kot 550 vrst divjih čebel

Strokovnjaki ocenjujejo, da v Evropi živi 1.965 vrst divjih čebel. Ker so slabo raziskane, se vsaj za polovico od njih ne ve niti to, ali so ogrožene. V Sloveniji je bilo doslej najdenih več kot 550 vrst čebel, ta številka pa se v svetovnem merilu giblje okrog 20.000. Več je znanega o čmrljih, ki jih je v Sloveniji 35 vrst, v Evropi pa 68, od tega se četrtna bliža izumrtju, polovica pa je ogroženih.

Pri nas raste tisoč vrst medovitih rastlin

V Sloveniji raste okoli 1.000 vrst rastlin, na katerih lahko opraševalci nabirajo nektar in cvetni prah. V naravi so najpomembnejše medovite rastline spomladansko cvetje, sadno drevje, akacija, lipa, javor, kostanj, gozdna podrast in travniške rože.

Med okrasnimi rastlinami so to medeče trajnice ter nekatere začimbnice in dišavnice, grmičevje, npr. dišeča vrtnica in kosmulja, in drevesa, npr. divja češnja in kostanj.

Med medovite njivske posevke spadajo facelija, vse vrste detelj, buče, sončnice, oljna ogrščica, mak in ajda. Čeprav so nekatere zelo medovite, veljajo tujerodne invazivne rastline za škodljive, saj se nenadzorovano širijo v naravi, pri tem pa izpodrivajo avtohtone rastline in jim jemljejo življenjski prostor.

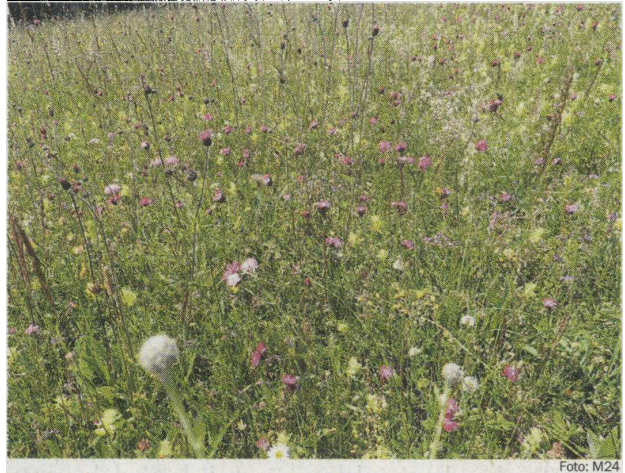

Foto: M24

Foto: M24

Raziskave so pokazale, da divji opraševalci (med njimi je tudi čmrlj) v kmetijstvu oprašijo vsaj polovico, v naravi pa še več, zato jih je treba nujno ohraniti in jim nuditi pogoje za življenje.